

## PAPER DETAILS

TITLE: Sosgertli Âsik Mehmet Hicrani`ye Ait Derlenmemis Bir Defter: Vatanim İçin

AUTHORS: Yasar KOP

PAGES: 129-155

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/407066>

## Sosgertli Âşık Mehmet Hicrani'ye Ait Derlenmemiş Bir Defter: Vatanım İçin\*

*An Unstudied Notebook of Ashik Mehmet Hicrani from Sosgert:  
For My Country*

Dr. Yaşar KOP\*\*

### Özet

Somut kültürel miras ve korunması kadar, somut olmayan kültürel miras ve korunması da kültür birliğinin muhafazası için gerekli ve bir o kadar önemlidir. Bilindiği üzere UNESCO 17 Ekim 2003'te Paris'te gerçekleştirdiği 32. Genel Konferansında; somut olmayan kültürel mirasın önemi ve korunması konusunda, özellikle yeni kuşakların daha fazla bilinçlendirilmesi gerektiğini göz önünde bulundurarak, insanları birbirlerine yakınlaştırmaya ve onlar arasında değiş tokuş ile anlayışı sağlayıcı, paha biçilmez rolü münasebetiyle "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"ni kabul etmiştir. Somut olmayan kültürel miraslardan birisi de hiç şüphesiz aşıklık geleneğidir. Kuşaktan kuşağa aktarılan dolayısıyla geçmişin günümüze yansımaları sayılan bu gelenek, Aras Havzası ve yakın çevresi içinde kendine çok önemli bir yer edinmiştir. Havzada yer alan yerleşim merkezlerinden biri de "Gazi/Serhat Kars"tır. Hatta Kars, Türkiye ortalamasının çok üstünde bir kültür zenginliğine sahiptir. Şehir bahsi geçen zenginliğini, yüz yıllar boyunca değişik kültür birikimi olan insanlara ev sahipliği yapmasına borçludur diye yorumlamak mümkündür. Dahası özellikle somut olmayan kültürel miras üzerine araştırma yapılan derlemeleri hâlâ bitiril(e)mediği hâlde kapsam bakımından dünyada en dikkat çeken folklorik sahalardan birisi olmayı başarmıştır. Bu çalışmanın amacı, hızla gelişen teknolojiye yenik düşmek üzere olan aşıklık geleneğinin önemli mihenk taşlarından birisi olan Sosgertli/Taşdereli Âşık Mehmet Hicrani/Ozani (Ülker)'ye ait olan "Vatanım İçin" isimli 1972 yılına ait defteri literatüre kazandırmaktır. Şimdiye kadar Hicrani'ye ait farklı zamanda, çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar neticesinde çok sayıda hikâye ve şiirler derlenmiş, gün ışığına çıkartılmıştır. Lakin okuyucuların önüne serilen Hicrani'ye ait eserlerin yanı sıra sadece isminin verilmesiyle yetinilen daha fazla miktarda eser bulunmaktadır. "Vatanım İçin" de bunlardan birisidir. 73 sayfadan oluşan bu defterde 267 haneden/kıtadan oluşan toplamda 1068 satırlık şiir bulunmaktadır. Azerbaycan Türkçesinin yoğun bir şekilde hissedildiği defterde bugünlerde de çokça dile getirilen ve ihtiyaç duyulan birlik ruhu üzerinde durulması Aras Havzası kültürünün de devamlılığı açısından manidar bulunmuştur.

**Anahtar kelimeler:** Sosgertli Hicrani/Ozani, aşıklık geleneği, somut olmayan kültürel miras

\* Bu makale, Kağızman Kaymakamlığı ve İstanbul Üniversitesinin birlikte düzenlediği (5-7 Temmuz 2010) I. Uluslararası Aras Sempozyumunda sunulan ve baskıya girmeyen bildirinin gözden geçirilmiş hâlidir.

\*\* Dr., Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, yasarkop@gmail.com

### Abstract

*As preserving of concrete cultural heritage preserving of unconcrete culture is important for us. Thanks to the training as the fuel of civilization as total, it should be focused on intangible cultural heritage and dynamic work should be provided. As it is known, in the 32nd general conference which UNESCO held in Paris in October 17, in 2003, as the significance and conservation of the intangible cultural heritage, particularly the new generations of more awareness should be taken into consideration, it adopted on the occasion of the invaluable role of "Intangible Cultural Heritage Protection Agreement" with the provider of closing people together and providing the understanding of Exchange. One of the intangible cultural heritage is undoubtedly the minstrelsy tradition. Transmitted from generation to generation, thus reflecting the number of the past, this tradition today, in Aras River Basin and its vicinity has a very important place. One of the basins in residential areas is "Gazi/Serhat Kars". Even Kars, Turkey's average wealth has a lot on culture. Mentioned the wealth of the city, experiencing different cultures over the centuries, it is possible to interpret that the city owes to being host to the people. Furthermore, the compilation of research on cultural heritage, especially in the concrete are still unable to end however, it succeed to become the world's most remarkable event in terms of coverage in one of the field of folkloric areas. The aim of this study is, the rapidly developing technology succumbed to the minstrelsy tradition, important milestones have been one of the Sosgertli/Taşdereli Mehmet Hicrani/Ozani belongs to "For My Country" named 1972 the year the book literature to gain. Hicrani different time ever in the various studies conducted by researchers as a result of numerous stories and poems compiled, were unearthed. But readers of the series in front of Hicrani Works well only when given the name of the greater amount of work has to be satisfied. One of them is form country. The 267 households consisting of 73 pages of this book/continents in a total of 1068 lines of poetry are. Azerbaijani Turkish is the feeling the books today are intensively raised the lot and needed to focus on the spirit of the symposium, which gave its name to the continuity of the culture in terms of Aras River Basin were found significant.*

**Keywords:** Sosgertli Hicrani/Ozani, the minstrelsy tradition, the intangible cultural heritage.

Âşık kendisinin veya başkalarının şiirlerini saz eşliğinde çalıp söyleyen ve halk hikâyeleri anlatan saz şairine verilen isimdir<sup>1</sup> [Özkaya, Alin 2010: 35]. Âşık kavramı bu manasıyla 15. yüzyıldan beri literatürde kullanılmaktadır. Ancak âşık hayat tarzı ve edebiyatı Türkler arasında İslamiyet'ten önce de varlığını göstermiş bu durum sonra da devam etmiştir. Anadolu toprakları üzerinde ise yaklaşık olarak 13. yüzyıldan beri halk şiiri varlığını kesintisiz olarak muhafaza ettirmektedir. Bu tarzın ilk ve en büyük şairi tespit edilebildiği kadarıyla Yunus Emre'dir<sup>2</sup> [Günay 1999: 28]. 13.-15. yüzyıllar Türk edebiyatının geçiş dönemi olarak kabul edilir. İslamiyet öncesi edebiyatın yansımaları kuvvetlidir. Bundan dolayı eski dönemin birçok ögesi

<sup>1</sup> İbrahim Özkaya ve Kemal Alin, *Yaşayan İnsan Hazinesi-5. Uluslararası Kars Aşıklar Bayramı Antolojisi*. Kars Belediyesi Kültür Yayınları Dizisi No: 1, Kars 2010, s. 35.

<sup>2</sup> Umay Günay, "Osmanlı İmparatorluğu ve Türk Halk Kültürü", *Osmanlı Kültür ve Sanat C. 9*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 28.

muhafaza edilirken, İslami öğeler de buralara güzel bir şekilde monte edilmiştir. 15. yüzyıldan sonra "ozan"ın yerini "âşık", "kopuz"un yerini "bağlama, cura vb." almıştır<sup>3</sup> [Köprülü 1989: 57].

Bu değişikliğe ilaveten 16. yüzyılda hele ki ikinci yarısından itibaren bu kez tekkelere ilave olarak kahvehanelerin birer sosyal kurum olarak gün yüzüne çıkması ve buralarda uhrevi eğlencelerin aksine topluca eğlenilen dünyevi ortamların oluşması gözlenir olmuştur. Bu yüzyıl devlet işlerinde olduğu gibi kültürel alanda da en parlak dönemdir. Bu bağlamda aşk, kahramanlık ve tabiat konularının yanı sıra yerleşik hayata dair diğer özellikler de âşık edebiyatı içerisine girmeğe başlamıştır. Bu kadar dinamikliğe rağmen âşık edebiyatı için altın çağ, 17. asırdır. Bu asırda binlerce âşık yetiştiği gibi bu alanın en büyükleri de yetişmiştir (Karacaoğlu, Kayıkçı Kul Mustafa, Erçişli Emrah ve Gevheri gibi). Üstelik bunlar savaş zamanında orduyla beraber savaşa gidip onları cesaretlendirme işini bile görmüşlerdir<sup>4</sup> [Sakaoğlu 1999: 285-286].

18. yüzyılda âşıklar etkilerini sürdürmekle beraber eski dönemlerinin özlemini çeker olmuşlardır. Fakat tarihler 19. yüzyılın ikinci yarısını gösterdiğinde toplumdaki değişim ve gelişime paralel olarak gerileyip gelenekten uzaklaşmaya başlanmıştır. Belki de bu yüzyılın en güzel tarafı ilk bilimsel tarzda eser vücuda getirilmiş olmasıdır. Bu köklü geçmişe rağmen Türk halk hikâyeleri üzerine ilk bilimsel çalışma Macar Türkoloğu Ignác Kúnos tarafından 1892 yılında Budapeşte'de *Anadolu Türk Halk Hikâyeleri* ismiyle gerçekleştirilmiştir. 1930 yılında da Fuat Köprülü tarafından *Kayıkçı Kul Mustafa ve Genç Osman Hikâyesi* Türkiye'deki halk hikâyeleri üzerine yapılan ilk çalışma olarak kabul edilmektedir<sup>5</sup> [Aslan 2001: 15-16]. Bunlardan başka P. Naili Boratav'ın 1931 ve 1946 tarihli iki çalışmasının haricinde Şükrü Elçin'in 1949 yılındaki "Kerem ile Aslı" hikâyesinin şiirlerinin yayınlanması bu alanda perdeyi aralayan çalışmalardandır.

Yapılan çalışmalardan elde edilen bilgilere göre 20. yüzyıl başlarına kadar âşık adı verilen saz şairlerinin özel teşkilatı, kıyafetleri gelenekleri vardı. Diyar diyar dolaşmakta bu işin olağan işlerinin başında gelmekteydi. Sazını eline alan şair gittiği yerlerde belirli bir süre kalır, varsa o yörenin âşıkları ile tanışır, halk huzurunda yeteneklerini sergiler ve kendisiyle atışabilecek olan rakipleri/meslektaşları ile atışır ve oradan ayrılır başka bir yerleşim yerine doğru yola çıkarlardı. Bu şekilde dolaşan âşıklar hem eserlerini yaymış hem de onlarla beraber kendilerini tanıtmış olurlardı. Ustalarıyla beraber dolaşan ve çırak olarak adlandırılan çömezler de gerek saz fasıllarında ve gerekse hikâyelerin anlatıldığı o meclislerde diğer âşıklarla beraber bağlı olduğu ustanın eserlerini öğrenir, hikâyelerine vâkıf olur ve şiirlerini hıfzederdi. Çıraklık sürecini tamamlayan çırağa ustası bir mahlas vererek bu durumu tescillemiş olurlardı.

Âşıklar, yetiştikleri ve temsil ettikleri çevrelerle eserlerindeki belirgin özellikler bakımından bazı gruplara ayrılır. Bunlardan birisi de köylerde yetişen âşıklar alt başlığıdır. Bunlar, metropollerden uzak kalan veya kısa süreli olmak kaydıyla oralarda bulunanlardır. Genellikle düğünlerde, köy odalarında, eşraftan insanların meclislerinde bulunurlardı. Araştırmanın konusunu teşkil eden Hicrani de başlangıç itibarıyla bu gruba girenlerdendir. Diğer grupları ise

<sup>3</sup> Fuat Köprülü, "Türk Edebiyatının Menşei", *Edebiyat Araştırmaları*, C. 1, Ötüken Yayınları, İstanbul 1989, s. 57.

<sup>4</sup> Saim Sakaoğlu, "Türk Saz Şiiri", *Türk Dünyası El Kitabı*. (3. baskı). Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1999, s. 285-286.

<sup>5</sup> Ensar Aslan, *Çıldırli Âşık Şenlik Hayatı-Şiirleri-Karşılaşmaları-Hikâyeleri*, (3. baskı). Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 7, Diyarbakır 2001, s. 15-16.

şöyle sıralamak mümkündür: Şehir ve civarında yetişenler, göçebe ve yarı göçebe çevrelerde yetişen âşıklar ile son olarak mezhep ve tarikat âşıklarıdır<sup>6</sup> [Özkaya, Alin 2010: 36].

Âşıkların meydana getirdikleri ve dinleyici çevrelere aktardıkları eserler hikâye ve şiir olmak üzere ikiye ayrılır. Araştırmaya konu olan defter de şiirden ibarettir. Âşıklar şiirleri nakletmekle halk musikisinin gelişmesine katkıda bulunurlar. Âşık edebiyatı şiirleri konu bakımından güzelleme, taşlama, koçaklama, ağıt ve muamma olmak üzere beş gruba ayrılır. Mehmet Hicrani'nin "Vatanım İçin" adlı defterinde aynı adla yazılan şiiri de koçaklama grubuna girmektedir.

Günümüzde âşık edebiyatı önemini ne yazık ki kaybetmiştir. Bu kültürel geleneği tekrar canlandırmak adına başta Kars ve Konya olmak üzere bazı yörelerde yapılan bayram, şölen ve tören gibi organizasyonlarda yetersiz kalmaktadır.

### Araştırmanın Önemi ve Amacı

Yukarıda değinilen konular ışığında söz konusu araştırmanın önemi, 2004-2005 eğitim öğretim sezonundan itibaren dile getirilen öğrenci merkezli yaklaşımlara hizmet etmiş olması denilebilir. Bu bağlamda birçok yöntem, teknik vb. metotlar uygulamaya konulmuştur. Onlardan birisi de hiç şüphesiz yerel tarihtir<sup>7</sup> [Demircioğlu 2010: 118-119]. Bilindiği üzere ilköğretim programlarında sıkça dile getirilen ilkeler mevcuttur. Bunlar; basitten karmaşığa, somuttan soyuta, yakından uzağa ilkeleridir. Bunların öncelikle kullanılmasının gözetilmesi bile elzem kabul edilmektedir. O hâlde toplumun yakıtı ve geleceğin umudu olan genç nesillerin; yakınında olanı bilme, anlama, hissetme ve kavrama hakkı olmalıdır ki bu durum mevcut programlarla da tezat oluşturmaz. İşte tarihsel binalar, üretim yerleri, ulaşım alanları ve tarihsel alanlarına ilaveten tarihsel kişiler de yerel tarih çerçevesinde ele alınan ana konulardandır. Bölgenin/yörenin tarihsel kişilikleri ana başlığı altında; mezkûr yerde doğup büyümüş yazar, şair/ozan, akademisyen ve hatta devlet adamı olabilir. Bunların öncelikle o yörede bilinmesi, tanınması hem araştırmacıya, hem yöreye ve hem de bilimsel literatüre katkı sağlayacaktır.

Tüm bu anlatılanların sonucunda çalışmanın amacı ise hızla gelişen teknolojiye yenik düşmek üzere olan âşıklık geleneğinin önemli mihenk taşlarından birisi olan Sosgertli/Taşdereli Âşık Mehmet Hicrani/Ozani (Ülker)'ye ait olan "Vatanım İçin" isimli 1972 yılına ait defteri literatüre kazandırmaktır. Şimdiye kadar Hicrani'ye ait farklı zamanda, çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar neticesinde çok sayıda hikâye ve şiirler derlenmiş, gün ışığına çıkartılmıştır. Lakin okuyucuların önüne serilen Hicrani'ye ait eserlerin yanı sıra sadece isminin verilmesiyle yetinilen daha fazla miktarda eser bulunmaktadır. Araştırmaya konu edilen defter de bunlardan birisidir. Defterde bugünlerde de çokça dile getirilen ve ihtiyaç duyulan birlik ruhu üzerinde durulması Aras Havzası kültürünün de devamlılığı açısından manidar bulunmuştur.

Yine yazarın defterde tafsilat bölümünde yazdığı cümleler de araştırmacıyı bu çalışmayı yapmaya teşvik eden etmenlerden olmuştur. Ozan defterinde;

*"(...) Haksız olan biri ya da birileri varsa o da insan hakları ve evrensel diye bağırın makamlardır ki bu hak böyle mi verilir? Bir vatanın, milletin ismini*

<sup>6</sup> İbrahim Özkaya ve Kemal Alin, *age*, s. 36.

<sup>7</sup> İsmail H. Demircioğlu, *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*, Anı Yayıncılık, Ankara 2010, s. 118-119.

*bilmeyen erkek-kadın artistler bol bol parayla beraber bir de ün almış yürüyorlar. Fakat yıllarca yanan bir Türk ozanı bir Türk yazarı da aranmıyor, sorulmuyor hakkı kaybolmuş gidiyor. İşte yine aynı evvelki sözümü tekrar ediyorum. Bu durum bu asrın, bu tarihin etkisidir. Hal bu ise zamanı gelecektir ki bu ozanlar bir daha geriye gelmezler, yerleri boş kalır. Efendiler, vatan namustur, hiçbir insan olan namusuna leke sürmez. Vatan ekmektir ve şereftir. İnsan olan ekmeğini, şerefini çiğnetmez. Vatan babadır, anadır. İnsan olan baba-anasını çiğnetmez, ezdirmez. Vatan toprağı; babaların, anaların, şehitlerin mezarı ve türbesidir. İnsan olan baba-ana ve şehitlerinin türbelerini, mezarlarını düşmana teslim etmez. Bu cümlelerimi her sayfada söylemişim"*

demek suretiyle ilgisizlik ve duyarsızlıktan çokça üzüldüğünü belli etmiştir. Bu çalışma da Âşık Mehmet Hicrani'nin ruhunu şad etmek ve kültürel bağlamda katkılarına bir nebze de olsa ışık tutmak adına yapılması uygun görülmüştür.

### Mehmet Hicrani ve Âşıklık Serüveni

Ozan'ın yetiştığı yer olan Sosgert aslında küçük bir yerleşim yeri olmasına rağmen hiç de azımsanmayacak oranda somut olmayan kültürel mirasa katkı sağlayan bir merkezdir. Sosgert'ten çıkan diğer âşıklar arasında; Âşık İskender, Âşık Söyün, Âşık Eraslan, Âşık Murat Maksudi ve İlgar Çiftçioğlu<sup>8</sup> [Karadağ 2000:3] sayılabilir.

Kars ili Arpaçay ilçesi eski ismi Sosgert ve yeni ismi Taşdere Köyü sakinlerinden Âşık Mehmet Kasım Ülker (Hicrani) ise Rumi 1328 (Miladi 1913) yılında doğmuştur. Bu rakamı Altınkaynak<sup>9</sup> [Altınkaynak 1999: V] 1899 diye göstermektedir ki bu ailesinin gösterdiği delillere göre yanlış bir tarihtir. Ozan, 20 Temmuz 1978 tarihinde ise vefat etmiştir. Düzenli bir eğitim almayan Hicrani, yazdıklarının temelini tecrübelerine dayandırmakla beraber, Kafkas ülkelerini gezip görerek edindiği kültürel birlikteliğe bağlamaktadır<sup>10</sup> [Altınkaynak 1999: V].

İlk şiirini yazdığı zaman 12- 13 yaşında<sup>11</sup> [Aslan 1993: 57] olan Mehmet Hicrani literatüre geçecek kadar büyük bir hikâyecidir<sup>12</sup>. Bilinen 32 adet hikâyesini vardır ve bunlardan birçoğu derlenen hikâyelerdir. Kendisi "72 tane hikâyem vardır" derken çırağı Âşık Eraslan ise hikâye sayısını 81 diye telaffuz etmektedir<sup>13</sup> [Karadağ 2000: 7]. Bunlardan bazılarının adı şöyledir: Ahmet Şah ile Güllü Şah, Aşk-ı İlahî, Büryan ile Dürdane, Elvani ile Reyhanî, Ferman Şah, Garip Aslan ile Laleli Şah, Gülistan ile İmran, İskender Bey, Mahlûkatın Dili, Vicdan Azabı ve Zamani ile Züleyha<sup>14</sup>.

<sup>8</sup> Hüseyin Karadağ, *Âşık Mehmet Ozani'nin Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*, Adnan Menderes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Aydın 2000, s. 3.

<sup>9</sup> Erdoğan Altınkaynak, *Sosgertli Âşık Mehmet Hicrani'nin Hikâyeleri*, Bizim Gençlik Yayınları, Giresun 1999, s. V.

<sup>10</sup> *Age*, s. V.

<sup>11</sup> Ensar Aslan, Türk Ozan Geleneği İçerisinde Mehmet Ozani'nin Hayatı ve Sanatı. *İpek Yolu Uluslararası Halk Edebiyatı Sempozyumu*, Ankara 1993, s. 57.

<sup>12</sup> Geniş bilgi için bk.: Ali Berat Alptekin, *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*. Ankara 1997; Pertev Naili Boratav, *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*, Ankara 1946.

<sup>13</sup> Hüseyin Karadağ, *agt.*, s. 7.

<sup>14</sup> Mehmet Hicrani, *Ali Mahkeme (Divan-ı Ali)*. Derlenmemiş Defter, 1961; Erdoğan Altınkaynak, *age*, s. VII-VIII; Ensar Aslan, *Çıldırli Âşık Şenlik Hayatı-Şiirleri-Karşılaşmaları-Hikâyeleri*, s. 18.

Yukarıda ismi geçen eserlerde zikredilen şahıslar/kahramanlar; Peygamber(ler)den dört halifeye, hayali kahramanlardan çeşitli hayvan ve bitki türlerine kadar çeşitlilik arz etmektedir. Bu çeşitliliği ozanın içinde bulunduğu haleti ruhiyesine bağlamak yanlış bir düşünce sayılmaz. Âşık Hicrani içinde yaşadığı dünyanın genel durumundan memnun değildir ve bu fikrini 1971 yılının kışında yazdığı *Yüz Yıllık Yolcular* adlı eserinin 55. sayfasında "*ben layığım olmayan bir zamanda yaşıyorum*" diyerek dile getirmektedir.

Gerek "Vatanım İçin" adlı defterini ve/veya diğer manzum ve nesirlerini kaleme alırken Azerbaycan Türkçesini daha çok hâkim kılmaktadır. Bu defterinde pek olmamakla birlikte zaman zaman Arapça ve Farsça terkipler ve kelimeler kullandığı da bilinmektedir. İran'da çok uzun süre kalmasına rağmen sadeliği muhafaza edebilen bir usta olduğu da inkâr edilemez bir gerçektir. Segâh, Şikeste, Divani, Sultani ve Köroğlu/Koçaklama ve diğer tüm âşık makamlarını bilmektedir<sup>15</sup> [Altınkaynak 1999: XIX].

Mehmet Hicrani bilinen meşhur yedi koldan (Emrah, Dertli, Ruhsati, Sümmani, Huzuri...) biri olan ve Doğu Anadolu ve Azerbaycan'da daha çok etkisi hissedilen Şenlik kolundan onun oğlu Kasım'ın geleneğini güdenlerdendir. Saz çalmayı yine Âşık Şenlik'in çıraklarından olan Azerbaycanlı Âşık Nesip'ten öğrenmiştir<sup>16</sup> [Özkaya, Alin 2010: 42; Aslan 1993: 33]. Günümüz şöhretli âşıklarından pek çoğu çırak yetiştir(e)mekte; ancak kaset, radyo ve TV gibi elektronik araçlar yoluyla seslerini duyurmaya çalışmaktadırlar.

Mahlaslarından olan ve ilk önce kullandığı bilinen Hicrani mahlasını (tapşıрма) 1940 yılındaki bir düğün merasiminde Yusuf isminde bir âşık vermiştir. 1968 yılında ise mahlası Hicrani olan farklı bir âşıkla karıştırılmaması adına Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesindeki bir akademisyen tarafından "Ozani" mahlasının verildiği söylenmektedir<sup>17</sup>.

Hayatı boyunca birçok başarısı bulunan ozanın özellikle Konya'da Âşıklar Bayramında aldığı 34 başarı emaresi madalyonun ötesinde İsmet İnönü, Celal Bayar, Fevzi Çakmak hatta Mustafa Kemal Atatürk'ten aldığı çeşitli ödül ve madalyon(lar) mevcuttur<sup>18</sup>.

Tüm eserlerinde millî birlik ve beraberlik şuuru hissedilen ozan, bu bağlamda yapılacak her şeyde kendisinin bizzat olabileceğini vurgulamaktadır. Özellikle de birlik içinde çalışıldıktan sonra başarılamayacak bir iş bulunmayacağını, çalışmamızın kaynak kişilerinden olan ozanın küçük oğlu Sevdakar Ülker ve onun kızı Gülcan Ülker dile getirmişlerdir. Şiirlerine genel olarak bakıldığında her türlü ırkçılığın şiddetle karşısında olduğu kolayca görülecektir. Manzum eserlerinde de tarihî olayların, zamanın bozukluğunun ve dinî konuların yanı sıra yine herkesi eşit gören ve birbirinin kardeşi olarak gördüğü beraberlik ve eşitlikten bahsetmektedir. Beraberlik adına ise Türk milletinin daima çalışmasını, cehaletle savaş yapılmasını ve toplumun kalkınması gerektiğini vurgulamaktadır<sup>19</sup> [Koçkan 1975: 12].

### Defterin Mahiyeti ve Şiir Hakkında Genel Bilgi

Bu çalışmada lisans tezleri ile birinci elden kaynak ve araştırma eserlerin haricinde yukarıda da ifade edildiği gibi kaynak kişilere de müracaat edilmiştir. Bu konuda yardımlarını

<sup>15</sup> Kaynak kişi: 1; Erdoğan Altınkaynak, *age*, s. XIX.

<sup>16</sup> İbrahim Özkaya ve Kemal Alin, *age*, s. 42; Ensar Aslan, *age*, s. 33.

<sup>17</sup> Seyhan Koçkan, *Âşık Mehmet Ozani'nin Şiirleri*. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Erzurum 1975, s. 2; Erdoğan Altınkaynak, *age*, s. VII.

<sup>18</sup> Hüseyin Karadağ, *agt*, s. 24; Ensar Aslan, *Türk Ozan Geleneği İçerisinde Mehmet Ozani'nin Hayatı ve Sanatı*, Kaynak kişi: 1 ve 2.

<sup>19</sup> Seyhan Koçkan, *agt*, s. 8-12.

esirgemeyenler Âşık Mehmet Hicrani ile birinci dereceden yakınlığı olan çocukları ve torunlarıdır. İsimleri ise sırasıyla, Sevdekar, Şükran ve Gülcan Ülker'dir.

Defter ozanın kendi numaralandırmasıyla 73 sayfadır. Fakat yapılan incelemede 32. sayfadan 34. sayfaya bir geçiş olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla 267 haneden meydana geldiği ozan tarafından belirtilen defterde 263 dörtlük olduğunu söylemek yerinde bir tespit olacaktır. 73. sayfa olarak bildirilen ama 72. sayfaya tekabül eden yaprakta, defterin adının yanı sıra yazarın adı ve defterin adının baş harfleri kayıtlıdır. Sanki son sayfa bir nevi kapak kısmı gibi tasarlanmıştır.

Genellikle diğer şiirlerinde olduğu gibi bu defterde de yazılı olan şiirlerin tamamı 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Hece ölçüsüyle beraber kullanılan ve hece ölçüsündeki uyumu sağlayan duraklar da 6+5'li ve 4+4+3'lü kalıplar şeklinde kendilerini hissettirmekte ve şiirdeki tekdüzeliği gidermektedir. Bununla birlikte pek fazla olmamakla birlikte mahalli söyleyişten, yazım hatasından ve saz ile birlikte söylen(e)meyişinden kaynaklanan hece hataları da tespit edilmiştir. Defterde 8. sayfada yer alan son dörtlük bu duruma bir örnektir;

*Kalbimde asla bir kin beslemem* (10)

*Bizi sevmeyene illa gel demem* (11)

*Yatmak için sünger döşek istemem* (11)

**Bir yorganda yatarım vatanım için** (12)

Deftere kayıtlı şiirin kafiye örgüsüne bakıldığında ilk dörtlüğün a-b-x-b, diğerlerinin ise genelde, c-c-c-b, d-d-d-b şeklinde olduğu görülmüştür. Örneğin;

1. ....a aldım  
.....b vicdanım için  
.....x neler var  
.....b vatanım için
2. ....c Süleyman'ı veririm  
.....c canımı veririm  
.....c canı veririm  
.....b vatanım için

Bazı mısralarda ise kafiye hatası vardır ki ozan bazen kasıtlı olarak kafiye kullanmadığını hatta hece ölçüsünü bile bozduğunu çünkü bu kurallara takılıp kalınmasını istemediğini; mananın ve verilmesi gereken mesajın daha önemli olduğunu vurgulamaktadır<sup>20</sup>. Aşağıdaki dörtlük bu duruma örnektir:

3. ....x nöker  
.....c hünkarım  
.....c çekerim  
.....b vatanım için

Şiir tek bir isimle ve aynı zamanda deftere adı veren iki kelimelik başlıktan oluşmaktadır. Fakat mana, ölçü, kafiye ve nazım şeklinde pek değişiklik olmamakla beraber, şiir içinde şiir olduğu gözlenmektedir. Bu kanaate son dörtlükte, şairin/ozanın mahlasının yer alması bizleri

<sup>20</sup> Kaynak kişi: 2 ve 3; Hüseyin Karadağ, *agt*, s. 26.



sevk etmiştir. Dolayısıyla defterin ismini zikreden ifade 15. sayfanın sonuna kadar 60 dördlük devam etmektedir. Ölçüsünde ve kafiye örgüsünde bir değişiklik olmadan dahası defterin adına ve bütüne aykırı olmamak adına konu bütünlüğü bozulmadan ama bir başlık yazılmadan yukarıda bahsedilen ihtimal dairesinde 16'şar dördlükten oluşan dört adet, 12'şer dördlükten oluşan üç adet, 8'er dördlükten oluşan on bir adet ve 4'er dördlükten oluşan iki adet farklı şiir olduğu tespit edilmiştir/düşünülmüştür. Bundan başka nesir şeklinde kaleme alınan fakat yazar tarafından kıta/hane diye kaleme ayrılan ve altına not düşülen üç sayfalık (54-56) toplam 15 dördlükten oluşan bir şiir ve sekiz dördlükten ve toplam iki sayfadan (31-32) oluşan "Yabancı Soruyor, Ozan Cevap Veriyor" şeklinde başlığa sahip olan başka bir şiirden mürekkeptir. Dolayısıyla bir başlık altında, 23 farklı şiirden oluşan bir defterden bahsetmek mümkündür.

### Sonuç

UNESCO 17 Ekim 2003'te Paris'te gerçekleştirdiği 32. Genel Konferansında; somut olmayan kültürel mirasın korunması konusunda, özellikle yeni kuşakların daha fazla bilinçlendirilmesi gerektiğini göz önünde bulundurarak insanları birbirlerine yakınlaştırmaya rolü münasebetiyle "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"ni kabul etmiştir. Bu miras içerisinde âşıklık geleneği önemli bir yere sahiptir. Geçmişin günümüze yansıması sayılan bu geleneğin önde gelen mekânlarından birisi de Kars'tır. Hatta Kars, Türkiye ortalamasının çok üstünde bir kültür zenginliğine sahiptir. Ülke genelinde olduğu gibi Kars ve çevresinde de somut olmayan kültürel miras üzerine araştırma yapılan derlemeler ne yazık ki hâlâ bitirilememiştir. Zaten âşık edebiyatını oluşturan ve bilinen âşıkların ve eserlerinin sayısı da netlik kazanmamıştır. Sadece 100'lerin üzerinde olduğu dile getirilmektedir. Bu durumun kesin olmayışında söz konusu geleneğin belki de önemini yitirmiş olması da bir etkidir. Özellikle kitle iletişim araçlarının gereğinden fazla toplumda söz sahibi olması bu durumu tetiklemiştir. Ama unutulmamalıdır ki âşıklık geleneği bir millî kültür unsurudur. Millî kültürüne sahip çıkmayan unsurlarda benliklerini kaybetmeye mahkûmdur. Tarihin arka odası, bu duruma ilişkin örneklerle doludur.

Âşıklar diyarı olarak bilinen Kars, birçok yerden farklı olarak Âşık Şenlik'i, Çobanoğlu'su ve Taşlıova'sıyla bulunduğu topraklar üzerindeki toplumun kimliğini bulmasında çok önemli sorumluluk üstlenmiştir. Bu şahıslardan birisi de araştırmaya konu olan Âşık Mehmet Hicrani'dir. Çok sayıda hikâye kitabı ve şiirleri derlenmiş olan Hicrani'nin araştırmacılara ve de okuyuculara kaynak olması bakımından "Vatanım İçin" isimli defteri literatüre kazandırılmaya çalışılmıştır. Maksatlardan birisi de hiç şüphesiz bu ve benzeri kültürel miras(lar)ı fark eden dünya kamuoyunun da çeşitli uğraşlar içerisine girmesini sağlamaktır.

Hicrani'ye ait 1972 tarihli bu defter, 73 sayfa ve kendi ifadesiyle 267 fakat yapılan inceleme neticesinde 263 dördlükten oluşmaktadır. Dördlüklerin geneli 11'li hece ölçüsünden oluşmuş olup, ilk dördlük hariç genel kafiye örgüsü de c-c-c-b, d-d-d-b şeklinde devam ettiği tespit edilmiştir. Ozan'ın deftere ismini veren şiiri aslında tek bir bütünden mürekkep değildir. Bir başka ifade ile şiir içinde şiir olduğu fark edilmiştir.

Netice de isminden de anlaşılacağı üzere defterde vatan sevgisinin iman kaynaklı olduğu, sevginin ispatı olarak toprağı için canla başla çalışmanın gerekliliği, bir yerde sevgi ve saygı varsa bunun dahi vatandan kaynaklı olduğu ya da vatan için sevilip sayılacağı, güzel kelime ve cümlelerle işlenmiştir. Her şeyin vatan için feda edilmesi gerektiği, kendisinin de gözünü kırpmadan başta canı olmak üzere her şeyi vatanı uğruna vereceğine dair önemli emareler mevcuttur. Türkiye Cumhuriyeti'nin özellikle bugünlerine vurgu yaparcasına yazılmış gibi olması da bu defterin gün yüzüne çıkarılmasının önemini bir kez daha artırmaktadır.

Aşağıda defterde kayıtlı olan aynı başlık altındaki şiirler numaralandırılmak kaydıyla sayfa sırasına göre verilmiştir.

## VATANIM İÇİN

(1)

Elime bir kâğıt, bir kalem aldım  
Evvela yeminim, vicdanım için  
Aç kalbimi gör içinde neler var  
Yanık vatandaşım, vatanım için

Davut oğlu Süleyman'ı veririm  
Vatan için ben canımı veririm  
İftiharla şirin canı veririm  
Vatanım uğruna, vatanım için

Türk oğluyum ölüm için gam yemem  
Gönül coşar eğlen demem, dur demem  
Servetimi, devlete yok demem  
Veririm her şeyim vatanım için

Dilersin ağayım, dilersen nöker  
Ben ki benim vatanımda hünkârım  
Gece gündüz her cefayı çekerim  
Yorulmam bu yolda vatanım için

Benden üstün, akıllısın sanmasın  
Olur, olmaz boş sözlere kanmasın  
Ben dostumu, düşmanımı anlarım  
Her zaman uyanık vatanım için

Mecbur olur düşmanımı döverim  
Övüm desem, öz babamı överim  
Öz yurdumu öz kalbimde severim  
Saygımı unutmam vatanım için

Gel desinler er meydana girerim  
Dur desinler sözden anlar, dururum  
Koşar öküzümü, saban sürerim  
Ekerim tarlamı vatanım için

Şahadetin her tadını bilirim  
Devletim emreder asker olurum  
Gerekirse vatan için ölürüm  
Takarım çantamı vatanım için

Kavga günü cephelere sürseler  
Beni de insana laik görseler  
Ordular başına beni verseler  
Zafer kazanırım vatanım için

Düşman hançeriyle paralanır isem  
İhraç defterine sıralanırsam  
Vücudum bin para yaralanırsam  
Cesaretim ölmez vatanım için

Kararlıyım ben bu yolda giderim  
Ne kadar vücudum, kuvvetim, varım  
Şayet naçar kalsam davar güderim  
Çobanlık yaparım vatanım için

Yıllar boyu yol yürüsem yorulmam  
Dalımı kırsalar, kökten kırılmam  
Annemin ki hiç sözünden ayrılmam  
Babamı severim vatanım için

Yelken açsam rüzgârlara karışsam  
Dostlarıma selam versem, görüşsem  
Zengin olsam, tacirlere satılsam  
Sürüler beslerim vatanım için

Ya gücüm yeterse imkânım olsa  
Müsait müsait zamanım olsa  
Vatan bucağında dükkânım olsa  
Helal mal satarım vatanım için

Tap deseler öz yurduma taparım  
Sap deseler yanlış yoldan saparım

Bağ becerir, bahçıvanlık yaparım  
Fidanlar dikerim vatanım için

Herkes bulduğunu rahat yeseler  
Tezgâhında şal dokuyup, giyseler  
Yurdumuza düşman gelir deseler  
Ateşler saçarım vatanım için

Şehit, gazi atalarım vatanda  
Anam, babam, can ciğerim vatanda  
Buram buram kanım kokar vatanda  
Ben de bir kurbanım vatanım için

Vatandaşım her cefayı çekerim  
Öz yurdumda, öz işime nökerim  
Külüngümle dağ taşı sökerim  
Kaleler yıkarım vatanım için

Eğer o dur ki engelleri aşasın  
Deniz gibi dalgalanıp coşasın  
Çil çocuğum vatanımda yaşasın  
Gurbete giderim vatanım için

Usul yürür her zemine bakarım  
Hazin hazin sular gibi akarım  
Vatan hainini yakar yıkarım  
Bu benim hakkımdır vatanım için

Yabancı'nın dağlarına bakmam  
Atamızın emrinden çıkmam  
Yâd elleri öz yurduma sokmam  
Olurum olamaz vatanım için

Bazen yumuşağım bazen sert gibi  
Mertleriyle konuşurum mert gibi  
Ağzı kömürlenmiş koca kurt gibi  
Azgın canavarım vatanım için

İnsan zümresinde kâmil insanım  
Madenler yanında ben de madenim

Yurdumu bekleyen bir gergedanım  
Kara karıncayım vatanım için

Bu hedeften asla dönmez imanım  
Ceddimizden elimizde fermanım  
Demirciğim çekicimle zindanım  
Demirler döverim vatanım için

Sularım var değirmenler çevirem  
Ocağım var tuğla, kerpiç kavuram  
Külüngüm var koca dağlar devirem  
Her yana yol yaparım vatanım için

Okulum var, mektebim var okurum  
Çok şükürler ışığım var yakarım  
Tezgâhım var özümle çul dokurum  
Fazlasını satarım vatanım için

Mevsiminde ekin tarla tutmasa  
Afet gelir arpa, buğday bitmese  
Büyük kespi kara elim yutmasa  
Yeniden ekerim vatanım için

Beni sevmeyeni ben de sevmem  
Varım yokum gitse gam yemem  
Türk oğluyum elden gitmek istemem  
Aç kalır yatarım vatanım için

Bu ihtimal her an bir zaman gelse  
Herkes yurdu için tedbirli olsa  
Düşman karşısında bir deniz olsa  
Piyade geçerim vatanım için

Taksimat var hesap açın deseler  
Her millete safa geçin deseler  
Kendimize vatan seçin deseler  
Yurdumu seçerim vatanım için

Ne bulursam ben yerim kime ne  
Özüm dokur, ben giyerim kime ne

Sözlerimi ben diyorum kime ne  
Her sesi dinlerim vatanım için

Kalbimde asla bir kin beslemem  
Bizi sevmeyene illa gel demem  
Yatmak için sünger döşek istemem  
Bir yorganda yatarım vatanım için

Bayrağımın rengi ne için aldır  
Bunun hikmeti var sanma hayaldir  
Bu vatan bizlere kan ile maldır  
Bu acıyı bilirim vatanım için

Vatanım gülerse ben de gülerim  
Gelen geçen zamanları bilirim  
Müslüman'ım ibadetler kılarım  
Dualar eylerim vatanım için

Göğsüm tunç siperdir, yay neme lazım  
Ağalar kendine boy neme lazım  
Şekeri istemem, çay neme lazım  
Serin su içerim vatanım için

Kimi görsem vatan halin sorarım

(2)

Sesime, ses verin aziz vatandaş  
Vicdanını imanıyla gözle sen  
Atan baban bu mezarda yatıyor  
Vatanını vicdanıyla gözle sen

Sana seslenirim benim sırdaşım  
Bu ocakta kaynar ekmeğin, aşın  
Bozguncuya iman etme gardaşım  
Vatanını imanıyla gözle sen

Şerefe, namusa, şana yok deme  
İsterlerse tatlı cana yok deme  
Sende asil kana yok deme  
Vatanına ver kanınla gözle sen

Yurdumu sorana cevap veririm  
Korucuyum toprağımı korurum  
Çimenler biçerim vatanım için

Bilenler anlıyor bu acı dersi  
Hainler ne anlar vatani, yurdu  
Silahım yok idi, gözyaşım vardı  
Çocuktum ağlardım vatanım için

Neler oldu tarihinde ol zaman  
Gelmesin o günler ne kadar yaman  
Türk milleti cephelerde top yekûn  
Şahlanmış her yerde vatanım için

Adam gerek geçmişinde düşünce  
İnanmazlar gelmeğince başına  
Bugün ne mutlu gün herkes işinde  
Bense neler gördüm vatanım için

Kim ne anlar ben bir insanoğluyum  
Ya bir aslan ya bir kaplan oğluyum  
Bu sevdaya ruhumla bağlıyım  
Temelden aşığım bu vatan için

Zaman ile geçen günü unutma  
Atan ne söylemiş onu unutma  
Elinde ki fermanını unutma  
Vatanını fermanıyla gözle sen

Çiçek arısın bala çıkmışsın  
Derviş sensin hasbi hale çıkmışsın  
Anka bezirgânısın yola çıkmışsın  
Vatanını kervanıyla gözle sen

Türk evladı hayrı şerri seçersin  
Diler isen semalarda uçarsın  
Köylü kardeş çayır çimen biçersin  
Vatanını tırpanıyla gözle sen

Ne mutlusun şahadetli günün var  
Müslüman'sın kuranın var, dinin var  
Bak tarihte her sayfada ünün var  
Vatanını kılıcınla gözle sen

Hain olanların sözüne kanma  
Sözünde erkek ol, utanma  
Bozguncunun sözlerine inanma  
Vatanını öz gözünle gözle sen

Gönül coştı, dağlar beni eylemez  
Türk olanlar merak ile gam yemez  
Başa gelen olay sana söylemez  
Vatanını her anınla gözle sen

(3)

Ey vatandaş anan baban var senin  
Büyük anan yine vatan değil mi?  
Bir ana bir baba besledi seni  
Anan baban yine vatan değil mi?

Çocuk idim bu toprakta süründüm  
Beşiğinde, nennisinde salladım  
Yeşilinden, sularından barındım  
Annem babam yine vatan değil mi?

Ben büyüdüm insan oldum söylendim  
Havasıyla renk renk boyandım  
Bağlarında bahçesinde eylendim  
Anan baban yine vatanım değil mi?

Kumaşından türlü işler dokudum  
Anan vardı o zaman sen yok idin  
Sen de doğdun okulunda okudun  
Anan baban yine vatan değil mi?

Hem kanun, hem usul böyledir adet  
Sefanın yanında bir de felaket  
Öz yurdunun kurbanıdır her millet  
Vatanını gerdanıyla gözle sen

Canın ister şeker, şerbet içersin  
Bir dost için tatlı candan geçersin  
Çiftçi kardeş ekin tarla biçersin  
Vatanını dirgeninle gözle sen

Herkes diler hedefini vurmaya  
Yarın için daha ey gün görmeye  
Eğer hekim isen yara sarmaya  
Vatanını dermanıyla gözle sen

Kurak verdi, toprak verdi, taş verdi  
Ocak verdi, ateş verdi, aş verdi  
Uyku verdi, rüya verdi, hoş verdi  
Anan baban yine vatan değil mi?

Ormanından ağaç verdi binana  
Nimetinden sütler verdi anana  
Koyun, kuzu keçi verdi babana  
Anan baban yine vatan değil mi?

Düşman gelse her zevrağın bozulur  
Kaçar isen adın korkak yazılır  
Vatansız mezar nerde kazılır  
Anan baban yine vatan değil mi?

Mehmet Ozani'yim bende bir insan  
Bu vatan bizimdir kör olsun düşman  
Her işin başında evvela vatan  
Anan baban yine vatan değil mi?

(4)

Müslüman âlemi hacca giderler  
Beytullah'ın bir ismi de kaledir  
İnsanoğlu ne olur biraz düşünse  
Önce vatan, ondan sonra Kâbe'dir

Kimseye gelmesin sözümün ucu  
Ben insanım bu ilacın muhtacı  
Vatan anlamayan serseri, hacı  
Önce vatan, ondan sonra Kâbe'dir

Sesime ses veren asil insandır  
Beni tenkit eden sade küfrandır  
Edep, hayâ, onur, namus vatandır  
Önce vatan, ondan sonra Kâbe'dir

Yaralılar derde derman sesliyor  
Softalarsa hele kulak süslüyor  
Vatandaşlar bizi vatan besliyor  
Önce vatan, ondan sonra Kâbe'dir

Yere bak göğe bak vatana bak  
Bakma hainlere birde bana bak  
Sana emanettir bu vatana bak  
Önce vatan sonra Kâbe'dir

Dilersiz dolu de diler boş değin  
Dilersiz serseri bir sarhoş değin  
Bana hacı deme vatandaş değin  
Önce vatan ondan sonra Kâbe'dir

Ben bir Türk'üm bir babanın oğluyum  
Yaşımı sorarsan ortaçağlıyım  
Müslüman'ım bende dine bağlıyım  
Önce vatan ondan sonra Kâbe'dir

Mehmet Ozan boş davaya girişmem  
Sevmediğim halkım olsa konuşmam  
Vatanımı Beytullah'a değişmem  
Önce vatan ondan sonra Kâbe'dir

(5)

Bir avuç serseri kanı şüpheli  
Boşa yorulma bölemezsin vatani  
Düşman maskesiyle gözü kapalı  
Boşa yorulma bölemezsin vatani

Bak bu millet bir baban oğludur  
Hedefiyse bir atanın yoludur  
Çelik zincir birbirine bağlıdır  
Hey divane kıramazsın vatani

İnsan gerek ey düşün işine  
Hainlerin neler gelir başına  
Niçin düştün beş on para peşine  
Bu niyetle yoramazsın vatani

Niçin büründünüz matem yasına  
Kim sizi düşürmüş kan hevesine

Hain düşmanların pis kancasına  
Ey bilin ki takamazsın vatani

Bu laik mi vatandaşın şanına  
Zehir sürmek ekmeğine, nanına  
Öz kardeşi, öz kardeşin kanına  
Bu kavgaya sokamazsın vatani

Ne isterse bu mukaddes vatandan  
İbret alın zindanlarda yatandan  
Kefil misin Kemal Paşa alandan  
Seni gafil bölemezsin vatani

Mayanız mökkemdir pederin kimdir?  
Ey düşün bu yurda kimler hâkimdir?  
Yazıklarım sizin önderiniz kimdir?  
Boş yorulma bölemezsin vatani

Senin düşündüğün tersine gelir  
Ondan on çıkarsa ne kalır  
Her zaman hainler belasın bulur  
Sen ölürsen bölemezsin vatani

Karında hiç iş yok zararın çürük  
Bünyen toplamadır, kanların çürük  
Hocan Allahsızdır kararın çürük  
Aklın gibi göremezsin vatani

Bu vatan bizimdir, bizim vatandır  
Bağrında yatanlar benim atamdır  
Huzuru bozmaksa senin hatandır  
Boş yorulma bozamazsın vatani

Cehalet her zaman baş belasıdır  
Serseriler bunun müptelasıdır  
Bu vatan Türk'ün öz kalesidir  
Yıkılırsın, yıkamazsın vatani

Kanına kast etmiş seni kandıran  
Senin ahlakındır seni yandıran

## (6)

Şehitler cennetten yurda seslenir  
Türk milleti vicdanına sahip ol  
Vicdan, namus bu cümleye bağlıdır  
Ey vatandaş vatanına sahip ol

Gel efendim sözlere bak, sözlere  
Ne yazık ki dumanlanmış gözleri  
Şehitler vatani verdi bizlere  
Emanettir vatanına sahip ol

Kim gelmiş de bu aşu su katıyor?  
Hangi canı bu vatani satıyor?  
Her türbede bunca şehit yatıyor  
Mukaddestir vatanına sahip ol

Hainlerdir aşk atına bindiren  
El atından bölemezsin vatani

Abat olmaz insanların cahili  
Bu millet kırk yere böler bir kılı  
Devlet var, ordu var, süngü takılı  
Boş uğraşma yıkamazsın vatani

Cehennem ol ayrı bir çul dokuyun  
Hain kalbinizi hele bir yuyun  
Mehmetçiğin tarihini okuyun  
Son olursun yıkamazsın vatani

Biraz düşün bu dağlara bak ey şaki  
Bir sola bak, bir sağa bak ey şaki  
Sancağa bak, bayrağa bak vay şaki  
Anladın mı yıkamazsın vatani

Mehmet Ozan sen bir âşık ozansın  
Ruhunla öz vatana kurbandsın  
Ey hainler anan baban utansın  
Utanmazlar bölemezsiniz vatani

Tarihlerde yazıların var senin  
Kalemi al arzuların var senin  
Melul gazi şehitlerin var senin  
Bu şerefli vatanına sahip ol

Hangi zalim bu vatana kahreder  
Emin ol kendisi kahrolur gider  
Atamız Atatürk yurdu seyreder  
Der ki evet vatanına sahip ol

Bu yurda göz diken diller lal olmuş  
Kurduğu planlar hep hayal olmuş  
Avuç toprak Türk kanına mal olmuş  
Ey vatandaş vatanına sahip ol

Binaların, sarayların yücelsin  
Doğan kuşak hem yaşasın kocalsın  
Çekilen meşakkat geride kalsın  
Derin düşün vatanına sahip ol

(7)

Edirne'den, Ardahan'a zincirli  
Demir ağıllı kara yollu vatanım  
Dört cihette mücevherin madenin  
Define yatağı mallı vatanım

Sen Türk'ün malısın fermanında var  
Dağların fırtına dumanın da var  
Çevrende dostların, düşmanlarında var  
Bükemezler çelik kolun var

Öz yurdunda yeşillenir öz bağın  
Ellerin bağında yoktur merakım  
Menekşe sümbülüm hele zambağım  
Laleli, reyhanlı, güllü vatanım

Yeter milletimin kömürü sende  
Vatan hizmetinde demiri sende  
Dünya denizlerin amiri sende  
Dereli, ırmaklı, selli vatanım

Hazar'da piyade harpte atlısın  
Elinde fermanın hem beratlısın  
Düşmana zehirsın, dostta tatlısın  
Kovanlı, arılı, ballı vatanım

Bize nimet vermek senin hizmetin  
Nimet için kimseye yok minnetin  
Her gelen konağa senin hürmetin  
Açık sofra cömert elli vatanım

Kalbimde kaynıyor ata vicdanı  
Öyle emir eylemiş ol gönül kanı  
Sende yaşamayan anlamaz seni  
Sırrı meçhul garip halli vatanım

Güzel aklın yanlış yola saptırma  
Aziz yurdu canavara kaptırma  
Mehmet Ozan destanını yazdırma  
Aziz millet vatanına sahip ol

Güz olur bağında gazelin güzel  
Ceddinden intikal ezelin güzel  
Aslın soyun güzel, güzelin güzel  
Güzellerin çifte halli vatanım

Gece gündüz kervanların bir âlem  
Coşar ise tufanların bir âlem  
Hele yeşil ormanların bir âlem  
Bayırlı, çayırllı, göllü vatanım

Cihana örnektir servetim varım  
Namusum, şerefim, şöhetim, arım  
Çar taraftan eser hoş rüzgârların  
Tabiatı şirin, yeli şirin vatanım

Senin bohçan neler ile doludur  
Tek hedefim atamızın yoludur  
Âşıkların ozanların bellidir  
Dertli çalar yanık telli vatanım

Seni cihan kantar yaylamaz  
Sen coşarsan polat zincir eylemez  
Söyleyen de sinirlenip söylemez  
Hoş lisanlı, şirin dilli vatanım

Tarihlerde kahramanlar ocağı  
Vatandaş beşiği vatan ocağı  
Türk'lerin bayrağı, şanlı sancağı  
Devletlerin içinde belli vatanım

Pirinci, pamuğu, daha neleri  
Limon, portakalı hem elmaları  
Marama tezgâhı daha neleri  
İpekli, kumaşlı, şallı vatanım



Elvan çiçekleri yüce dağları  
Koyunu, sığırı, peynir yağları  
Dudulu, kumrulu, güzel bağları  
Yeşilli, mavili, allı vatanım

Hele bitmemiştir vatan destanı  
Âşıklar ozanlar met eder seni  
Mehmet Ozani'nin canı cananı  
Benim gibi sana güllü vatanım

(8)

Yetmiş iki millet emanet diyor  
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır  
Varsın gayrileri cennet arasın  
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Yanlış, eksik hedeflerden ne çıkar  
Uydurma mezhepten, dinden ne çıkar  
Yalancı cennet var ondan ne çıkar  
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Asya'dan, Atilla'dan, Cengiz'den  
Süleyman'dan, Fatih'lerden, Yavuz'dan  
Demir kapı kırım tatar Kırgız'dan  
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Muş eyledim a bu Kevser cemini  
Gönül yine sürmededir demini  
İnsanlarda namus, vicdan yemini  
Türk'lerin namusu öz vatanıdır

Edirne, Ardahan, Samsun'uyla var  
Bugün bu cihetleri öz anavatan  
Şimdilik bu kadar derdime derman  
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Kamil olanların inadı olmaz  
İnadı olanların abadı olmaz  
Şeref bilmeyenin sebatı olmaz  
Türk'lerin şerefi öz vatanıdır

Bakın tarihlere nelerimiz var  
Verseler hakkımız nelerimiz var  
Yurdu korumaya kararımız var  
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

Mehmet Ozan gözün yoktur zihninde  
Ben aşığım şahadete, hürmete  
İsa, Musa, Davut girse cennete  
Türk'lerin cenneti öz vatanıdır

(9)

**Bir yabancı soruyor, ozan cevap veriyor**

Yabancı soruyor:

Ben garibim diyara diyar gezerim  
Ne görürsem defterime yazarım  
İşim gücüm memleketler gezerim  
Söyle canım bu memleket neredir?

Ozan cevap veriyor:

Tufanlı boranlı gördüğün dağlar  
Dudulu, kumrulu, bülüllü bağlar  
Bu sancak, bu bayrak, çelik ordular

Gördüğüm bu vatan Türk vatanıdır

Yabancı soruyor:

Bu demir, bu kara, bu uzun yollar  
Bu orman, bu çiftlik, bu sürü mallar  
Denizler, ırmaklar, sonalı göller  
Söyle canım bu memleket neredir?

Ozan cevap veriyor:

Bir ocak, bir bucak, bu kaş haneler  
Bunlar da değildir gör daha neler

Bu yiğit, bu koçak, bu merdaneler  
Gördüğüm bu vatan Türk vatanıdır

Yabancı soruyor:

Ben görmedim hayatımda böyle yer  
İnsanları birbirine can diyor  
Kendisi kazanır, kendisi yiyor  
Söyle canım bu memleket neredir?

Ozan cevap veriyor:

Eyce seyret şerefini, şanını  
Bereketli sofrasını, nanını  
Bizim ülke cumhuriyet kanunu

(10)

Âşık ne söyledin sen deli misin?  
Bendeli değilim vatan aşkıdır  
Allahuekber sevdalıyım  
Sevdalı değilim vatan aşkıdır

Müslümanım imanına aşığım  
Şahidimdir Kuran'ıma aşığım  
Namusumla vatanıma aşığım  
Beni âşık eden vatan aşkıdır

Vurulursam çekil yana karışma  
Er değilsen bu meydana karışma  
Sen güzele âşık ol bana karışma  
Benim güzelimse vatan aşkıdır

Bu derdi bilmeyen dermansız ölür  
İncilsiz Tivratsız, Kuransız ölür  
Vatanı olmayan kefansız ölür  
Beni öldürende vatan aşkıdır

Gördüğün bu vatan Türk vatanıdır

Yabancı soruyor:

Ben seyyahım haran oldum  
Siz de olan cesaretle sözlerle  
Nahlet olsun hain bakan gözlere  
Anladım bu vatan Türk vatanıdır

Ozan cevap veriyor:

Bu cengi ıslaha cahı celale  
Şemsiyle, kameri, yıldız tellali  
Yaşarım bu vatan Türk vatandır  
Yaşarım bu vatan Türk vatanıdır

Vatan bağrında atalarım var  
Bana ninni diyen analarım var  
Gaziler, şehitler, mezarlarım var  
Beni de ağlatan vatan aşkıdır

Vatanda kan döktük, kavga eyledik  
Nice cananları kurban eyledik  
Babalar, oğullar, kardeşler  
Benimde merakım vatan aşkıdır

Ocağından, bucağından ses gelir  
Taşlarından, toprağından ses gelir  
Ormanından, dağlarından ses gelir  
Cümlesi sevdalar vatan aşkıdır

Mehmet Ozani'yim vatan aşkına  
İsterim bir canın vatan aşkına  
Cümlesi şehitler atam aşkına  
Bendeki sevda vatan aşkına

(11)

Tarihlerde neler, oldu olacak  
Ben ilhamı sende buldum vatanım  
Her vatandaş bu öğüdü alacak  
Selameti sende buldum vatanım

Yeryüzünde vatanlar var yaramaz  
Onlar benim bu yarımı saramaz  
Hiçbirisi Türk vatani olamaz  
Şahadeti sende buldum vatanım

Serseri kap gibi boşaldım doldum  
Cihan savaşları muhacir oldum  
Dolaştım ağladım hem sana döndüm  
Mezarları sende buldum vatanım

Sende dökülmüş tür ceddinin kanı  
Sende yazılmıştır kader fermanı  
Senin toprağında yaram dermanı  
Dermanımı sende buldum vatanım

(12)

Burada bir Türk var bu bir askerdir  
Elide silahı vatani bekliyor  
Yanıma yaklaşma yılan gibidir  
Canı dişe takmış vatan bekliyor

Bu millet gam yemez yok ile vardan  
İster isen gel geçelim kenardan  
Kadını, erkeği cümlesi birden  
Türk'ler bir arada vatan bekliyor

Bu millet kızarsa kolay soyumaz  
Her olur olmazla oyun oynamaz  
İhtiyarı, genci yatmaz uyumaz  
Elinde palası vatan bekliyor

Sendeki şerefin şanı başkadır  
Kalbimde ki öz vicdanı başkadır  
Her milletin asil kanı başkadır  
Öz kanımı sende buldum vatanım

Bütün gücüm arzularım sendedir  
Geçen günler, mazilerim sendedir  
Şehitlerim, gazilerim sendedir  
Baki cennet seni buldum vatanım

Sendeki milletin öz kanı birdir  
Asıl Türk evladı vicdanı birdir  
Hem dini, ahkâmı, Kuran'ı birdir  
İmanımı sende buldum vatanım

Mehmet Ozani'yim kendi halimde  
Defalar askerim senin yolunda  
Her zaman hazırım süngü elimde  
Aşkım için kurban oldum vatanım

Köylüleri sapan sürür tarlada  
Uyurken zaferi görür rüyada  
Kaptanları gemileri deryada  
Orduları müntezer zaten bekliyor

Dağlarda sürüsü, malı, koyunu  
Taylarda davulu türlü oyunu  
Kimse çekmez biz Türk'lerin yayını  
Çoban kaval çalar vatan bekliyor

Sağlam çula çürük yama eklemes  
Bu hesap incedir herkes bilemez  
Vatanını sıra ile beklemez  
Hepsi beraber toptan bekliyor

Ne fırtına ne de kardan, borandan  
Ne filden çekinmez ne gergedandan  
Türk milleti kuş uçurtmaz vatandan  
Çocuğuna kadar vatan bekliyor

(13)

Alalım kazmayı, beli, küreği  
Çalışsak vatana tanısın bizi  
Yatan topraklardan fayda sağlanmaz  
Uyarak toprağı, uyuşsın bizi

Har tarafa kara demir, yol yapak  
Dünya âleminde hisseler kapak  
Fidan dikek, bahçe kurak, gül yapak  
Güldürek vatani, güldürsün bizi

Ne çıkarmış sokaklarda boş ile  
Gün geçirmek, kaş oynatmak boşuna  
Türk milleti elimizde imkân var  
Doyurak vatani, doyursun bizi

İnsan her bir zaman var  
Vatanseverlerde birde vicdan var  
Türk milleti elimizde imkân var  
Kayırak vatani, kayırsın bizi

(14)

İnsanım demesin, insan olmayan  
Vatan sorununu bilmeyen adam  
Serveti devleti bil ki haramdır  
Vatanıma sahip çıkmayan adam

Böyleleri hünkârmış ne çıkar  
Tacir imiş, tüccar imiş ne çıkar  
Tutalım ki serdar imiş ne çıkar  
Vatanına kurban olmayan adam

Vatan ateşine yanmayı bilmez  
İçip bu şarabı, kanmayı bilmez

Mehmet Ozan kalemiyle konuşur  
Sazı alır kelamıyla konuşur  
Sancağına selamıyla konuşur  
Birde silahı var vatan bekliyor

Her insana çalarsa gelir var  
Ne olmaz ki becerirsen olur var  
Yer altında yer üstünde neler var  
Bildirek vatanı, bildirsın bizi

Ne sağlanır ziyaretle, boş ile  
Sağ olmaz yaralar boş ilaç ile  
Kuvvetimiz, kudretimiz güç ile  
Kaldırak vatani, kaldırsın bizi

Bu insanoğlunda bir harekettir  
Bunu anlamama ne musavattır  
Çalışmak her zaman bol berekettir  
Doldurak vatani, doldursun bizi

Mehmet Ozan sözün söyler hal ile  
Arzularım bahçe, fidan, gül ile  
Elimizde kazma ile bel ile  
Anlatac vatani, anlatsın bizi

Derdin derinine inmeyi bilmez  
Vatanına sadık olmayan adam

Bu sözlerim felsefeyle başlanır  
Nakışıyla, el işiyle işlenir  
Kalbi hain nedametle taşlanır  
Vatana vatandaş olmayan adam

Varıp damdan dama girse fayda ne?  
Bu cihana hüküm sürse fayda ne?  
Bütün cihan onun olsa fayda ne?  
Vatanda bir eser koymayan adam

Yaramazlar her vatana yaramaz  
Vatan ise ondan fayda göremez  
Böyle adam vatandaşım diyemez  
Vatanın sesini duymayan adam

Vatanda yaşayan vatandan anlar  
Vatanda seslenen vicdandan anlar

(15)

Değme bana vatanımla konuşum  
Emretsin emrine hazırım hazır  
Taşlarıyla, toprağıyla danışım  
Bu yolda kurbanım hazırım hazır

Bezirgânım gafilim var yürürüm  
Cefa çeken mumlar gibi eriyem  
Bahçesini, lalesini koruyam  
Vatanda bağmana hazırım hazır

Külüngümle derinlere dalmaya  
Düşmanımdan intikamlar almaya  
Vatan için öldürmeye ölmeye  
Emir eylesin her anına hazırım

Diler ise taşlarımı çek desin  
Diler ise kanını dök desin  
Diler ise toprağımi ek desin  
Vatan için fermanıma hazırım

(16)

Dinleyin vatandaş işitin beni  
Evvel beni dinlemeye çalışın  
Vatan manasının aslını anlayın  
Öz vatanda şahadete çalışın

Kamil olan sözden hisse götürür  
Ne düşünse onu yapar bitirir  
İhmallik her zaman ziyan getirir  
Öz vatanda cesaretle çalışın

Vatana bağlanır imandan anlar  
Ne yazar bu hali bilmeyen adam

Mehmet Ozani'yim aşığım âşık  
Benim için geceler, gündüzden ışıık  
Ruhu, kalbimle vatana âşık  
Beni anlayamaz bilmeyen adam

Her vatandaş vatanına er ister  
Hem er ister vatanını var ister  
Dar gününde vatan bizi yar ister  
Vatanımın meydanına hazırım

Yine bugün hayal meyal efkârım  
Bu yolda fedadır ne ise varım  
Türk oğluyum eğer varsa hünerim  
Gösteririm düşmanıma hazırım

Bütün dünya ile yarışın desin  
Çağlayın çağlara karışın desin  
Nurlu toprağında çalışın desin  
Vatanıma, toprağıma hazırım

İsmim Mehmet Ozan vasılı kelim  
Vatan sevenlere ederim selam  
Bir elimde sazım birinde kalem  
Vatanımın destanına hazırım

Atamızdan bu öğüdü unutma  
Bu öğüdü terk edip aksine gitme  
Cihanda sulh, yurtta sulhu unutma  
Öz vatanda selametle çalışın

Doğruyu anlayın hem ona tapın  
Bozguncu ne derse aksini yapın  
Babalar mezarına türbeler yapın  
Anma günü ziyaret çalışın

Atlının halini yaya seyreder  
Tarihin halini zaman seyreder  
Türk'lerin halini zaman seyreder  
Laik olun bu şerefe çalışın

Tecrübe görmeyen hatip olamaz  
Bu sözün aslı var onu bulamaz  
Vatandaş birbirine zalim olamaz  
Öz vatanda merhamete çalışın

Her zaman yücelin kıymetinizle  
Unvanı ispata şöretinizle  
Devletler yanında hürmetinizle  
Siz vatanda bu hürmete çalışın

Bir gün bize erecektir vedalar  
Türk milleti ad içinde adalar  
Şehit mezarında nurlu sevdalar  
Keşif eyleyin keramete çalışın

### (17)

Senden tatlı nimet daha görmedim  
Şekerim de vatan tuzum da vatan  
Dinleseler yıllar boyu söylerim  
Hayalimde vatan, sözümde vatan

İşitin sözümü dinleyin gardaş  
Asilden asilim değilim kalleş  
Vatan bana, vatan bende vatandaş  
Lisanımda vatan sözümde vatan

Acımca bu derdi uzun söylerim  
Bir de bana sus derler neyleyim  
Ruhum da budur sevgili yârım  
Baharım da vatan yazım da vatan

Öz bağrımı ateşimle yakarım  
Öz suyumla hazin hazin akarım

Bazen yayan olan bazen de atlı  
Vatan sevdasında durmadan yürü  
Yorulmayın her cefaya katlanın  
Vatan sizin çıka bata çalışın

Öz kanından olmayanı sesleme  
Mağrur olma, kibir olma, ben deme  
Vatandaşa kin, husumet besleme  
Bu vatanda müsavata çalışın

Düşünün kalpteki vicdanınızı  
Derinde izleyin çar yanınızı  
Vatan toprağına öz kanınızı  
Şerefine kata kata çalışın

Mehmet Ozani'yim özün manası  
Her yanı anlamak gözün manası  
Sözümü anlayın sözün manası  
Bu ozanı anlamaya çalışın

Öz özümde aynalara bakarım  
Kaşlarımda vatan gözümde vatan

Kabristanda öz baban var, anan var  
Bir ocağım tüter bir de hanem var  
Bir şirin köyüm var, bir de tarlam var  
Vatanım da vatan tarlam da vatan

Vatanımda ben bir Ali Hünkâr'ım  
Dağlarım bağlarım bellidir yerim  
Doğuşumdan ölünceye kadar askerim  
Silahım da vatan, süngüm de vatan  
Bana da dokunmayın ben de kişiyim

Öz yuvamın hem ekmeyi aşırım  
Çok zenginim tacirlerin başıyım  
Servetim de vatan varım da vatan

|                                                                                                                                              |                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kız ar isem benim kahrım çekilmez<br>Bu sözün içine yarenlik girmez<br>Kimse tarafından kolum bükülmez<br>Kuvvetim de vatan, kolum da vatan  | Rahmet çağlasın aziz yurduma<br>Denizim de vatan, gölüm de vatan                                                                             |
| Biz Türk'leriz tarihimi sayarım<br>Böyle gider hiç bozulmam överim<br>Arı gibi her çiçeği anlarım<br>Kovanım da vatan, balım da vatan        | Sahipsiz sarayın zimmeti nedir?<br>Terki vatanların hürmeti nedir?<br>Vatansız milletin kıymeti nedir?<br>Ziyaretim de vatan, sözüm de vatan |
| Tarihe nişandır cihanda bu hal<br>Çelik zincirlerle bağlanmış eller<br>Atilla, Cengiz Han, Mustafa Kemal<br>Önderim de vatan, yolum da vatan | Yalan dolan ile beni eyleme<br>Sen softasın beni cahil anlama<br>Her insanın muradı var dünyada<br>Bu dünyam da vatan cennet de vatan        |
| Her şeyi anlatmak buna zaman var<br>Şehitlidir elimizde ferman var<br>Her ocakta, her bucakta duman var<br>Köylerim de vatan, ilim de vatan  | Sağ iken bu lazım eylemek eda<br>Cahiller bu hali getirmez ya da<br>Her insanın isteği var dünyada<br>Muradım da vatan, arzum da vatan       |
| Vatandaşlar derdi katın derdime<br>Hele gelin nelerim var kime kime                                                                          | Mehmet Ozani'yi insanlar anlar<br>Belki yanlış görür cahil ne anlar<br>Türk kanı olanlar vatandan anlar<br>Destanım da vatan, sözüm de vatan |

### (18)

Evet, burada dağlar var ve duman ile sarılmış burada bahçeler ve bağlar var lale sümbül ile bezenmiş burada bir vatan var Türk vatanıdır. Kaleleri ile sarayları var Türk vatanıdır. Baksana sancağı var bayrağı var Türk vatanıdır. Binaları var ve kışlaları ve çelik teçhizatlı orduları var burası Türk vatanıdır. Bu topraklarda Türk milleti yaşar Türk vatanıdır. Baksana bayrağında, sancağında hilali var yıldızı var Türk vatanıdır. Herkes karınca gibi çalışıyor bacaları buram buram duman tütüyor burası Türk vatanıdır. Camileri, medreseleri var Türk-İslam vatanıdır. Mektepleri ve ders haneleri var Türk vatanıdır.

Bu vatana çok yabancılar, çok milletler göz diktiler ve bu vatana gelmek istediler, bu vatani almak istediler, gelediler, alamadılar, öldüler, yenildiler Türk'lerin ayağı altına girdiler burası Türk vatanıdır. İnsanları var çalışıyor, insanları var dünyayı anlıyor, insanları yurdumu, memleketimi, vatanımı koruyor. Burada Türk milletinden başka milletler yaşamıyor çünkü Türk'ler yılan gibi bir milletten kimseyi vatanına sokmazlar burası Türk vatanıdır. Bu milletin hepsi bir ırk, bir cins bir soydur bu millet birbirine bağlıdır. Bu vatanda bu millet yaşar ve yaşayacaktır. Hele baksana ne muazzam ordu ne kudretli disiplini vardır ki bu milletin bir tanesi binlerce insana cevap verecek manevi kuvvete sahiptir onun içinde yeryüzümüzün bu kıymetli toprağı bu Türk'lerin vatanıdır. Evet, baksan ki siyah ve beyaz yahut kızıl derili insanlar bu Türk milletin içinde yokturlar. Bu vatanda yaşayan bu Türk milleti tip itibarıyla ekserisi esmer, buğday rengi kısmen de esmeri sarışın rengi ile bir tek ırk evet bu

vatan bu milletindir bu Türk vatanıdır Türk'ler yaşıyor ve ebedi yaşayacaktır Türk vatani tatlıdır, azizdir, mukaddestir.

(19)

Usul yürü bu toprağı incitme  
Gezdiğin bu yere vatan derler  
Bir kafa bir gövde hayvanlarda var  
Sözü anlayana insan derler

Her cins rucu eyler asaletine  
Gönül merak eyle öz niyetine  
Bu vatanda yaşar Türk milletim  
Aslı bir, soyu bir, kanı bir derler

Erlerin savaşı meydanı da var  
İkrar edenlerin imanı da var  
Vatanımın dostu, düşmanı da var  
Yurdu koruyana aslan derler

Mehmet Ozani'yim bakın bu zara  
Sen, seni iyi düşün bakma bu zora  
İnsanlara mahşer olan mezara  
Cümlesi milletler vatani derler

(20)

Her cins mahlûkat aslını sever  
Vatanım topraktan bende toprağım  
Aslını sevmeyen aslısız kalır  
Vatanım toraktır ben de toprağım

Her insan dalında yeşil yapraktır  
Buna yanlış denmez bu hakikattir  
Cümle canlı varlık kara topraktan  
Vatanım topraktan ben de toprağım

Bu akıllar insanlarda aranmış  
Âdemoğlu bu doğruya inanmış  
Anan baban bu nesneden yaranmış  
Vatanım topraktır ben de toprağım

Yaşayıp gidene ölü mü derler?  
Yurdunda kalana Veli mi derler?  
Doğruyu diyene deli mi derler?  
Vatanım topraktır ben de toprağım

Hele yaklaş bu dertlinin yanına  
Bir de iyi bak damarında kanına  
Canlılar kıyar mı kendi canına  
Vatanım topraktır ben de toprağım

Her vatandaşın anlaması gerektir  
Âlemleri dinlemesi gerektir  
Vatanını can bilmesi gerektir  
Vatanım topraktır ben de toprağım

Öğüdümdür vatandaşa her zaman  
Ben insan dostuyum doğduğum zaman  
Canı aziz sokaklar şerefli insan  
Vatanım canımdır ben de bir canım

Mehmet Ozan doğru sözün ağıdır  
Sen ne desen serseriler sağırdır  
Ey efendi beni vatan doğurdu  
Vatanım annedir ben de evladım



(21)

İndikçe bu tarih derine iner  
Nice hanlar hem hakanlar vatani  
Atilla, Cengiz'ler, nice Fatih'ler  
Türk vatani kahramanlar vatani

Karahanlılar, Uygurlar, nice Oğuz'lar  
Nice Beyazıt'lar, nice Yavuz'lar  
Nice Barbaros'lar, nice Oruç'lar  
Senden gelen bu aslanlar vatani

Nice yay oklular, nice kır atlar  
Nice zaferlerle, nice beratlar  
Nece sultan zadeler, nice Murat'lar  
Hem Kanuni, Süleyman'lar vatani

Son zafer sahibi Atatürk Gazi  
Şanlı Fevzi Çakmak, İsmet'in özü  
Nice kumandanlar, vatanın gözü  
Âşık Mehmet Türk ozanlar vatani

(22)

Ruhuma yerleşmiş bir ebediyet  
Varan vatan der, vatan söylerim  
Benden sorun sebebini söyleyim  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Bunun manaları bizde arandı  
Şaşkınlarsa bunu bilmez virandir  
Anan baban bu vatanda yarendir  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Ben de çocuktum doğdum vatanda  
Bir de beşiğim var uyudum vatanda  
Vatan diye bir söz duydum vatanda  
Vatan vatan derim vatan söylerim

Taş duvardan tuttum ben de yürüdüm  
Anam babam nazarında biri idim  
Vatandaş safında ben de var idim  
Vatan vatan derim vatan söylerim

Bütün gayelerim büyümek için  
Toprakta süründüm yürümek için  
Vatan manasını anlamak için  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Babam konuşurdu ben de dinledim  
Anam ağlıyordu ben de ağladım

Vatanın tadını o gün anladım  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Gün geldi büyüdüm bir insan oldum  
Vatanıma layık kahraman oldum  
Her hali anladım kemali buldum  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Kalk hazırlan zaman geldi dediler  
Atamızdan ferman geldi dediler  
Öz vatana düşman girmez dediler  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Beni de çağırdı asker dediler  
Bir de emanet sancak verdiler  
Bu ay yıldızı bayrağındır dediler  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Göğsüm kabarmıştır kahraman gibi  
Kanim dalgalandı bahr-i umman gibi  
Vatanım uğruna koç kurban gibi  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Türk'ün büyükleri Türk vicdanı ile  
Bir de fermanı asil kaniyla  
Meydana girdiler er meydanıyla  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Bu aziz toprakta gör neler oldu  
Şehitler cenneti gaziler oldu  
Hain düşmanlarsa dersini aldı  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Vatanda şan oldu cihana bu hal  
Dalgalandı bayrak yıldızlı hilal  
Vatanı anlattı Mustafa Kemal  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Ölenlere destanlar var ağıt var  
Mezarlarda nurlu yatan şehitler var

### (23)

Beşerin kalbinde sevgi yaranmış  
Kalplerde sevgiler aziz vatandır  
Bir de o dünya var, cennet var deler  
Varise cennet de aziz vatandır

Vatan yaşadığım bugünkü toprak  
Vatana sevgidir vatana tapmak  
Cennette tuba var dalında yaprak  
Bu yeşil yaprak da bizim vatandır

Methederler çarkı devran feleği  
İnsanları elediği elediği eleği  
Çok güzel olurmuş cennet meleği  
Ondan güzeli ine vatandır

Her günün düğünün, bayramın olsa  
Sarayda keseler bal ile dolsa  
Şahadet âlemi hep benim olsa  
Aziz şahadetin yine vatandır

Bu nasıl dağ kışın, yazın karı var  
Dikkat edin sözlerimin yeri var  
İnsanların namusu var, arı var  
Namusum, şerefim o da vatandır

Bu vatanın her yerinde şehitler var  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Ben gördüğüm unutmayın zamanda  
Akıl da, al kan da hem de iman da  
Yoksul olduk, aç da kaldık vatanda  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Bunu da böyle bilir Mehmet Ozani  
Bugün bizde şahadetin zamanı  
Elimizde şehit gazi fermanı  
Vatan vatan derim, vatan söylerim

Ne çıkarmış yolu yanlış gitmeye  
İster isen meydan oku feleğe  
Beşer de bir din var iman etmeye  
Dini iman o da aziz vatandır

Sözümü ispata ferman istersin  
Derin düşünmeye zaman istersin  
Hastasın hekimden derman istersin  
Derdimin devası o da vatandır

Çalışırsan meyvesini yersin  
Tezgâhında şal dokur, giyersin  
Yüreğinde anan baban dersin  
Anan baban yine aziz vatandır

Hey efendim, sözlerimin özü var  
Bu çeşmenin Asya'da gözü var  
Canım kurban diye atasözü var  
Kurban olacağın yine vatandır

Ben olsaydım bu öğüdü alırdım  
Hem saklar, kıymetini bilirdim  
Deseydin ki dost yolunda öldürdüm  
Senin dostun yine aziz vatandır

Muradın münevver insan olaydım  
Aş nedir, sevdadır, bileydin  
Sevgilimi görsem murat olaydım  
Sevgilim maksudum yine vatandır

Mehmet Ozani'yim kime neyim var?  
Bir Allah'ım bir de eski sazım var  
Fani dünya çok nesnede gözüm var  
Cümleden evveli yine vatandır

#### TAFSİLAT (s.68-72)

Aziz vatandaşlarıma şöyle bir yadigâr bırakıyorum. Türk milleti, Türk vatandaşı olarak bu vatanın kıymetini bilenler içindir bu hatıra kitabım 73 sayfadır. Baş sayfada dört tane şiir vardır. Yekûn hane 267 hanedir ve her hane dört satırdır. Yekûn şiir 1068 satırdan ibaret bu kitabım Türk olan ve Türk vatandaşı olanların emrinde bulunacak vatan sevgisini, vatan ızdırabını, vatan zulmünü anlatan bu kadarcık kitabımızı okuyan ve manasını anlayanlara minnettarım. Onlar da beni iyice anlayarak hatırlasınlar aziz Türk vatandaşları şu kitabıma dikkatinizi rica ederim ki hem bir Türk ozanımı ve hem de bir Türk yazarıyım. Bu meyanda söyleyim bir ozanım elimde bir sazım bulunur bu adet böyle iken bir sazlı bir ozan bu zaman tarihine az geliyor, kâfi gelmiyor. Bu tarih kadınlar ve erkeklerden teşekkül, eğlenceli âlemleri istiyor. Bir ozan ile bir sazı istemiyor. Ozanın sözü ile bu tarihin sözleri birbirinden çok uzaktır ki ozan diyor ki; "*veririm canımı vatan için*" fakat bu tarih ne diyor; "*dama vurdum çatmayı sesle gelsin Fatma'yl*" bu iki görüşün arasında yanıp kavrulan ozan da neylesin bir köşeye çekilmiş ateşlerin ızdırabını sazı ve kalemle dile getirmiştir. Bu durumda haksız olan biri vardır ki o da insan hakları ve evrensel diye bağırarak makamlardır ki bu hak böyle mi verilir? Bir vatanın, milletin ismini bilmeyen erkek-kadın sanatçılar bol bol parayla beraber bir de ün almış yürüyorlar. Fakat yıllarca yanan bir Türk ozanı bir Türk yazarı da aranmıyor, sorulmuyor hakkı kaybolmuş gidiyor. İşte yine aynı evvelki sözümü tekrar ediyorum. Bu durum bu asrın, bu tarihin etkisidir. Hâl bu ise zamanı gelecektir ki bu ozanlar bir daha geriye gelmezler, yerleri boş kalır.

Efendiler, vatan namustur, hiçbir insan olan namusuna leke sürmez. Vatan ekmektir ve şereftir. İnsan olan ekmeğini, şerefini çiğnetmez. Vatan babadır, anadır. İnsan olan baba-anasını çiğnetmez, ezdirmez. Vatan toprağı; babaların, annelerin, şehitlerin mezarı ve türbesidir. İnsan olan baba-ana ve şehitlerinin türbelerini, mezarlarını düşmana teslim etmez. Bu cümlelerimi her sayfada söylemişim.

Bu kitap 1972'de hazırlanmıştır. Hazırlayan ve yazan Kars ili Arpaçay ilçesi eski ismi Sosgert ve yeni ismi Taşdere Köyü sakinlerinden Âşık Mehmet Kasım Ülker

**Mahlası** Ozani

**Babası** Aziz Ülker

**Annesi** Yeter Ülker

**Doğum tarihi** Rumi 1328

**Defterin yazıldığı tarih** 27 03 1972

(imza)

## KAYNAKÇA

- ALPTEKİN Ali Berat [1997]. *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*. Ankara.
- ALTINKAYNAK Erdoğan [1999]. *Sosgertli Âşık Mehmet Hicrani'nin Hikâyeleri*, Giresun: Bizim Gençlik Yayınları.
- ASLAN Ensar [1993]. *Türk Ozan Geleneği İçerisinde Mehmet Ozani'nin Hayatı ve Sanatı*. İpek Yolu Uluslar arası Halk Edebiyatı Sempozyumu, Ankara ss. 57-67.
- ASLAN Ensar [2001]. *Çıldırli Âşık Şenlik Hayatı-Şiirleri-Karşılaşmaları-Hikâyeleri*, (3. Baskı). Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 7.
- BORATAV Pertev Naili [1946]. *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*, Ankara.
- DEMİRCİOĞLU İsmail H. [2010]. *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ELÇİN Şükrü [1949]. *Kerem ile Aslı Hikâyesi*. Ankara.
- GÜNAY Umay [1999]. "Osmanlı İmparatorluğu ve Türk Halk Kültürü", *Osmanlı Kültür ve Sanat* C. 9, Ankara: Yeni Türkiye Yay.
- HİCRANİ Mehmet [1961]. *Ali Mahkeme (Divan-ı Ali)*. Derlenmemiş Defter, 1961.
- KARADAĞ Hüseyin [2000]. *Âşık Mehmet Ozani'nin Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*, Adnan Menderes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Aydın.
- KOÇKAN Seyhan [1975]. *Âşık Mehmet Ozani'nin Şiirleri*. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Erzurum.
- KÖPRÜLÜ Fuat [1989]. "Türk Edebiyatının Menşei", *Edebiyat Araştırmaları*, C. 1, İstanbul: Ötüken Yay.
- ÖZKAYA İbrahim ve ALİN Kemal [2010]. *Yaşayan İnsan Hazineleri-5*. Uluslararası Kars Âşıklar Bayramı Antolojisi. Kars: Kars Belediyesi Kültür Yayınları Dizisi No: 1.
- SAKAOĞLU Saim [1999]. "Türk Saz Şiiri", *Türk Dünyası El Kitabı*. (3. Baskı). Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.

**Kaynak Kişi 1:**  
Adı Soyadı: Sevdekar Ülker  
Yaşı: 64  
Tahsil Durumu: Ortaokul  
Yakınlık Derecesi: Oğlu

**Kaynak Kişi 2:**  
Adı Soyadı: Şükran Ülker  
Yaşı: 30  
Tahsil Durumu: Üniversite  
Yakınlık Derecesi: Torunu

**Kaynak Kişi 3:**  
Adı Soyadı: Gülcen Ülker  
Yaşı: 25  
Tahsil Durumu: Üniversite  
Yakınlık Derecesi: Torunu